

Bár találunk utalásokat egyes helynevek és személynevek földrajzi elterjedésére, szívesen láttunk volna néhány szemléltető térképet is.

Mindent egybevéve NISSILÄ műve igen hasznos könyv, amely nemcsak a finn névtan iránt érdeklődők kívánságát elégíti ki, hanem általában a névtan művelői is sok érdekest találnak benne.

KÁLMÁN BÉLA

HAJDÚ, PÉTER: **The Samoyed Peoples and Languages.**

Indiana University Publications, Uralic and Altaic Series. Vol. 14. Bloomington The Hague (1963). Indiana University—Mouton et Co. 114 l.

HAJDÚ PÉTER a szamojéd népek és nyelvekről szóló első összefoglaló tanulmányát 1949-ben tette közzé (Nyr: 73, 9—13, 64—68, 225—231, 336—340; MNyTK. 76). 1962-ben e tanulmány legnagyobb része teljesen átdolgozott és méreteiben is többszörösére bővített formában a szerző „*Finnugor népek és nyelvek*” című művének a szamojédokról szóló részeként jelent meg.

HAJDÚ könyve a kiadó és a szerző rövid előszavából, valamint 12 fejezetből áll. A fejezetek címei a következők: 1. A szamojédok felosztása, lakóhelye és száma (The Distribution, Habitat and Number of the Samoyeds) 1—5. l. 2. Szamojéd népnevek (Appellations) 6—7. l. 3. A szamojédok embertani vonásai (The Physical Anthropology of the Samoyeds) 8—9. l. 4. A szamojédok életmódja (Samoyed Customs) 10—27. l. 5. A szamojéd társadalom (Samoyed Society) 28—31. l. 6. A szamojéd vallás (Samoyed Religion) 32—36. l. 7. A szamojéd népköltészet (Folklore) 37—41. l. 8. A szamojédok története (The History of the Samoyeds) 42—52. l. 9. A szamojédok érintkezése idegen népekkel (Samoyed Contacts with Foreign Peoples) 53—56. l. 10. A szamojéd nyelvek jellemző vonásai (The Characteristics of the Samoyed Languages) 57—81. l. 11. A szamojéd nyelvek kutatása (Research of the Samoyed Languages) 82—88. l. 12. Könyvészet (Bibliography) 89—113. l.

Az első öt, valamint a nyolcadik fejezet lényegében szörszerint olvasható a magyarul megjelent tanulmányok megfelelő helyein. A többi fejezetben azonban sok az értékes és érdekes új anyag. A vallásról szóló rész a szamojéd népek sámánhitének alapvetően egyező és a későbbi fejlődés során kialakult különböző vonásait vázolja. „*A folklór*” című fejezet a szamojéd népköltészetéről ad megkapó képet. A főbb műfajok a következők: az epikus dal (a hősmonda és a meseszerű panaszdal), ivódal, lírai dal, mese, kozmogónikus, mitológikus monda, sámándal, találós kérdés. Legnagyobb művészi értéke az epikus dálnak van, amelynek az eszmei és művészi mondanivalója „ünnepélyes komolysággal tölti el a hallgatóságot”. A szamojédoknak idegen népekkel való kapcsolatát a jövevényszavak tanulása alapján világítja meg a szerző. HAJDÚ — a szűk terjedelem ellenére is — áttekinthető képet tud adni a szamojéd nyelvek sajátosságairól. A nyenyec (jurák) és a szelkup (osztják szamojéd) leírása mellett röviden bemutatja az enyec (jenyiszjeji szamojéd) és a nganaszan (tavgi) nyelvet is. Az egyes nyelvjárások közti hangtani és szókincsbeli különbségeket példák illusztrálják. A szamojéd nyelvek közül a nyenyec és a szelkup jutott el az írásbeliség fokára. A 11. fejezet a közel negyedfélszázados szamojéd nyelvészeti és néprajzi kutatás történetét ismerteti. A bibliográfia a szamojédokról szóló nyelvészeti és néprajzi munkák, valamint az önállóan megjelent nyenyec és szelkup nyelvű kiadványok jegyzékét tartalmazza.

Térkép és képek nincsenek a könyvben. A csatolt sajtóhibajegyzékből több sajtóhiba helyreigazítása kimaradt. Így pl. a 30. lapon (alulról a nyolcadik

sor) a Sel'kup szó Enets-re, az 51-en (alulról a 14. sor) levő számadat 60 000-ről 6000-re javítandó.

HAJDÚ PÉTER könyve kiváló, végig lebilincselő, tudományos igényű rövid összegezése a szamojédokról való mai tudásunknak, amelyet a finnugrisztika és a szamojédok iránt érdeklődők nagy haszonnal és élvezettel forgathatnak. Egyedül azt említhetnők meg, hogy a szamojéd — lapp kapcsolatokra is utalhatott volna — legalább egy mondatban — a szerző, ha e kérdés tárgyalása nyilvánvalóan nem is lehetett célja tanulmányának.

MOLNÁR FERENC

